

Kultúrák találkozása?

ARCUSFEST 2009

A *PaThália* német nyelven játszó amatőr színtársulat tagjaként értesültem az ARCUSFEST nemzetiségi színházi találkozóról, s velük vettem részt az eseményen. Megnéztem a különböző (forma)nyelvű előadásokat. Fantasztikus érzés volt, hogy sokszor a nyelv ismerete nélkül, minden kulturális különbség ellenére is szólt hozzám a darab, pusztán „csak” a színészi játékon keresztül. Nem gondoltam volna, hogy ilyen, nyelvi akadályok ellenére is örökérvényű színházi élményt vihetek haza.

Az általam látott darabok szubjektív válogatás alapján kerülnek terítékre jelen írásomban. Szubjektív a megközelítés, mert nem tudok a fesztivál minden nyelvén, nem láttam minden darabot és nem is szólok mindről. Szubjektív a stílus, a sorrend is, de hálás a szerző, mert sok igazi színházélménynek lehetett részese.

A *Cincifrász kincsesládája* roma produkció például egyértelműen gyerekeknek íródott, de élvezhető volt felnőttek számára is. A karakterek alaposan kidolgozottak és a színészek igazán jól játszottak. A történet egyszerre szórakoztató és tanulságos a kicsiknek, de a nagyok számára is, akik a címszereplő kalandjai és a valós élet között állíthatnak gondolatpárhuzamokat.

A *Ketten* című szlovák előadás katartikus hatása alól nehezen szabadultam. A bemutató után még legalább tíz percig ültem a teremben, és azon gondolkodtam, hogyan képes valaki valamit ennyire hünen játszani. A rendezés kiváló, minden egyes tárgynak és mondatnak egyértelmű célja, funkciója van és életszerű, csodálatos játék jellemezte az előadást. A szerző leírta, a darab megmutatta, milyen a gyilkos szerelem, a sorsközösség, az örületbe kergető gyász és szeretet. Azt, hogy mitől válik valaki ördöggé, és mit is jelent az ember kezében a kés. Tulajdon emberi játszmáinkba nyerhettünk betekintést. Mindenkinek ajánlom, hatalmas színházi élmény.

A szlovén *Választás* cselekménye egy vidéki polgármester-választást taglal, láttatva az átlagpolgár meggyőzhetőségét, félrevezethetőségét két – kiválóan alakított – alkoholista karakteren át, bemutatva a demokrácia hátulütőit is. A darab tanulsága, hogy bárki megválasztható, a hatalom megszerzésének egyetlen érvényes kritériuma a szavazatok száma... És ki szavaz? A könnyen meggyőzhető tömegek. Szórakoztató színmű a *Választás*, amelyben sok a komikum, de talán kissé szájbarágós a végkifejlet.

A PaThália Színtársulat előadása

A helyzetkomikumok tökéletes kijátszásával a darab cinizmusa viszont kiválóan kifejezésre jutott. Sajnos a szinkrontolmács időnként elhagyta helyét és beállt játszani; ilyenkor percekre megszűnt a szlovénul nem értő közönség számára a tájékoztatás.

A *Sóska, sültkrumpli* román nyelvű előadás főszereplője három férfi. Az egyik törtető exhibicionista, a másik szerelmes, aki bugyuta verseit szépnek és értékesnek hiszi, a harmadiknak pedig többszörösen derékba tört az élete, a karrierje. Mindhárman kollégák, ennek ellenére ott tesznek keresztbe egymásnak, ahol csak tudnak. Elszeretik egymás szerelmeit, meglopják egymást, és amint lehet, akadályozzák egymást az előrehaladásban. Felmerül persze a kérdés: Miért? Választ is kapunk: mert irigyek, s mert csak magukkal törődnek. Az előadás elgondolkodtat arról, kit akadályozhattunk vajon már mi is saját kicsinyességünkkel, irigységünkkel, törtetésünkkel. Mindhárom színész emlékezetes alakított, meggyőzőek, hitelesek voltak.

A másik román nyelvű darab, a *Commedia dell'arte* érdekes és tanulságos volt számomra abból a szempontból, hogy egy hozzánk hasonló összetételű társulatot láthattam a színpadon: ők is amatőrök, ők is gimnazisták. A darab bájos és vicces: rengeteg jó ötlettel és sok tehetséges diákszínésszel. Szórakoztató, humoros előadásuk újra megerősített abban, hogy mostanában komédiára van a leginkább szükség.

A Cervinus szlovák színtársulat egyszemélyes darabja, a *Bayer-Aszpirin* véleményem szerint az

egyik legmeghatározóbb előadása volt a 2009-es ARCUSFEST-nek. Az általam látott előadások közül kétségkívül ez a társulat rendelkezett a legkidolgozottabb színpadtechnikával. A profi színpadi játék, ezzel a technikával párosulva, rendkívüli élményt nyújtott számomra. A történet: egy örült nő élete, problémái napjainkban, lebilincselő, egyben elgondolkodtató volt.

Az ukrán színház *Revízióra készülve* című előadását kifejezetten érdekesnek tartottam, hiszen ukrán nyelvtudás hiányában és tolmácsolás nélkül nem tudtam odafigyelni a történet menetére és a nyelvi poénok sokaságára. Ennek ellenére mégis remekül szórakoztam, mert a színészi teljesítmény, lebilincselő volt. Egy percet sem unatkoztam, a színészek lelkesedése, gesztusnyelve, játéka a hangszínnel, hangerővel feledhetetlenek maradtak számomra. A színpadot a legteljesebben bejátszó, „teleélő” előadása volt ez az ARCUSFEST-nek.

A szerbek, a közismert *Nem féliünk a farkastól!* bemutatójával ugyancsak maradandó élményt szereztek. A színészek egytől egyig tökéletes játékot mutattak be a két felvonásos előadás kezdetétől a legvégéig. A kellékektől a fénytechnikáig mindennek hangsúlyos szerepe volt, bár az előbbieket halmozott használata megdöbbentett. Magyarán mondva: még életemben nem láttam ennyi italt és ételt a színpadon!

Bánt, hogy lemaradtam például a lengyelekről, de a görögöket, a horvátokat és két német előadást sem láthattam. Az ARCUSFEST kultúrák találkozását, párbeszédét ígérte, amelyet részben meg is kaptam a rendezvénytől. Egy párbeszéd azonban tagadhatatlanul nem jött létre: *a társulatok közötti*. Nemzetközi színházi fesztiválokat a PaTháliával eddig én csak úgy ismertem meg, hogy a társulatok együtt laknak, együtt étkeznek, együtt vesznek részt színházi workshopokon és ezzel egymás előadásainak legkeményebb, lehangosabb kritikusai is. Szerintem igenis fontos, hogy a magyarországi kisebbségek megismerjék egymás helyzetét a színházi életben, az országban; tanácsot kérjenek egymástól akár szakmai, akár nem szakmai problémák kapcsán. Nekem nagyon fontos lenne, hogy a profi szintársulatok segítsék az amatőröket, lássák bennük a mostani nézőt és az esetleges későbbi kollégát is. Él bennem az ARCUSFEST után is valami hiányérzet, amely abból fakad, hogy a *szivárvány a fesztivál után szinte újra színeire esett szét*. Hogy maradnak a szlovénok is, ukránok is, bolgárok is, lengyelek is, németek is... levegőben lógva, a saját közösségükkel és közönségükkel továbbra is magán-kisebbségek.

Béni Luca

11. A. osztály, Friedrich Schiller Gimnázium,
PaThália szintársulat, Pilisvörösvár

Képeinken:
a gyulai Román Amatőr Színjátszó Kör,
a PaThália Szintársulat és Faragó Tímea az
előadás utáni beszélgetésen,
valamint a görög Neaniki Szkini társulata az
előadás végén